

**Concerto
BUDAPEST**

© Benkő Sándor

STEVEN ISSERLIS
ÉS A CONCERTO BUDAPEST

2019. JANUÁR 12. / 13. 19.30

ZENEAKADÉMIA
NAGYTEREM

STEVEN ISSERLIS ÉS SAINT-SAËNS

MESSIAEN

Hymne au Saint-Sacrement

SAINT-SAËNS

I. (a-moll) csellóverseny, op. 33

1. *Allegro ma non troppo - Animato - Allegro molto - Tempo primo*
2. *Allegretto con moto*
3. *Tempo primo - Un peu moins vite - Più allegro comme le premier mouvement - Molto allegro*

– szünet –

BRUCKNER

VII. (E-dúr) szimfónia, WAB 107

1. *Allegro moderato*
2. *Adagio: Sehr feierlich und sehr langsam*
3. *Scherzo: Sehr schnell*
4. *Finale: Bewegt, doch nicht schnell*

Közreműködik: **Steven Isserlis** cselló

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

STEVEN ISSERLIS ÉS SCHUMANN

01.13.

MESSIAEN

Hymne au Saint-Sacrement

SCHUMANN

I. (a-moll) csellóverseny, op. 129

1. *Nicht zu schnell*
2. *Langsam*
3. *Sehr lebhaft*

– szünet –

BRUCKNER

VII. (E-dúr) szimfónia, WAB 107

1. *Allegro moderato*
2. *Adagio: Sehr feierlich und sehr langsam*
3. *Scherzo: Sehr schnell*
4. *Finale: Bewegt, doch nicht schnell*

Közreműködik: **Steven Isserlis** cselló

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

STEVEN ISSERLIS

„Anyám zongorázott, a legidősebb nővérem is, de ő brácsázni akart, a közezső nővérem és az apám hegedült, szóval hiányzott egy csellista. [...] A kamarazene volt a mi általános iskolánk.” Egyik interjújában így idézte fel muzsikusi és közelebről gordonkaművészi elhivatásának családi kiindulópontját Steven Isserlis (1958). Ehhez az indíttatáshoz és a brit és amerikai helyszíneken zajló professzionális képzéshez azután olyan előadói erények járultak, amelyek Isserlist hamar a nemzetközi koncertélet egyik legizgalmasabb személyiségévé avatták. Virtuóz koncertszólista, az állócsillagok meghitt kamarapartnerne (Schiff Andrásztól Joshua Bellig), imponáló diszkográfiával rendelkező stúdióművész, zenei fesztiválok egész sorának alapítója, kortárs kompozíciók dedikáltja, valamint immár magyarul is olvasható, és korántsem csupán a gyermekek számára szórakoztató ismeretterjesztő könyvek szerzője. És még valami, ami voltaképpen fölöslegessé is teszi a tételes bemutatást: évek óta a budapesti koncertközönség egyik nagy kedvence, a Concerto Budapest visszatérő baráti vendége.

KELLER ANDRÁS és a CONCERTO BUDAPEST

A Concerto Budapest Magyarország egyik vezető nagyzenekara, történelmi múlttal és a fiatal zenészek dinamizmusával. Nagyívű műsorszerkesztésével elkötelezetten képviseli a progresszív és sokszínű, egyedülálló repertoárt, mely a közkedvelt mesterművektől a legújabb, XXI. századi kortárs darabokig terjed. Vendégei olyan világhírű művészek, mint Gidon Kremer, Jevgenyij Koroljov, Boris Berezovsky, Isabelle Faust vagy Sir James Galway. Művészeti igazgatója 2007 óta a több mint 70 nemzetközi díjjal kitüntetett, Liszt-díjas, érdemes művész, Keller András, a Keller Quartet alapítója. A világszerte elismert hegedűművész, karmester, a prominens, londoni Guildhall School of Music and Drama kiemelt hegedűprofesszora.

Olivier MESSIAEN Hymne au Saint-Sacrement

A zenetörténet ismer néhány kényszerűségből újraírt kompozíciót. Ilyen például Prokofjev elveszett, majd emlékezetből újrakomponált *2. zongoraversenye*, és ilyen Olivier Messiaen (1908–1992) ma este felhangzó műve is. Amíg a Prokofjev-zongoraverseny esetében az orosz forradalom és polgárháború felfordulása bizonyult majdnem végzetesnek, addig a *Hymne* eredeti, 1932-es műalakja a II. világháborúnak esett áldozatául. Messiaen 1946-47 táján alkotta meg újra ezt a zenekari darabját, méghozzá korszakos főműve, a *Turangalila-szimfónia* szomszédságában. A Messiaen életművében mindenkor oly meghatározó szerepet játszó mély vallásosság, a spiritualitás jelenlétét itt már rögtön az eucharisztíára utaló cím is egyértelműsíti. Ám a fafúvós és rezes szekciókban kibővített nagyzenekaron megszólaló kompozíció emelkedettsége egyszersmind örömteli, erőtől duzzadó hangvétellel és ritmikai feszültségekkel is párosul.

Camille SAINT-SAËNS I. (a-moll) csellóverseny, op. 33

Auguste Tolbecque – így hívták azt a nagyszerű francia muzsikust, csellistát, viola da gamba-játékoszt és hangszerkészítőt, s nem mellesleg *A cselló gimnasztikája* című traktátus szerzőjét, akinek Camille Saint-Saëns (1835–1921) 1872-ben komponált *a-moll csellóversenyét* szánta. Méghozzá nem is hiába, hiszen a következő év januárjában Tolbecque szólójával került sor a mű párizsi ősbemutatójára. A fogadtatás már ekkor zajosan elismerő volt, még ha akadt is kritikus, aki méltató szavait azzal az enyhén rosszálló megállapítással kísérte, miszerint a zenekar szerepvállalása oly nagy, hogy az már-már szimfonikus jelleget kölcsönöz a kompozíciónak. Az egybekomponált, ám így is három jól azonosítható, rövid tételből összeálló versenymű azóta is őrzi a népszerűségét, mint az egyik leggyakrabban megszólaltatott és leg-hálásabb romantikus csellóverseny. Ha hihetünk Saint-Saëns tudós biográfusának, Stephen Studdnak, akkor e versenymű (és az ennek szomszédságában komponált cselló-zongoraszónáta) keletkezése összefüggött azzal a gyásszal, amelyet a zeneszerző idős nagynénikéjének elhunytja miatt érzett: mely gyász és érzelmes melankólia kifejezésére a cselló hangja tetszett a leginkább megfelelőnek.

01.12.

Robert SCHUMANN I. (a-moll) csellóverseny, op. 129

„Hangversenydarab gordonkára zenekari kísérettel” – ezzel az értelmező jellegű meghatározással vezette be saját műjegyzékébe Robert Schumann (1810–1856) *a-moll csellóversenyét*, jelölül annak, hogy tudván tudta: ezt a versenyművét is a bécsi klasszika által megszentelt modelltől valamelyest eltérve-elszakadva alkotta meg. A kompozíció 1850 októberében, alig két hét leforgása alatt készült el, ám annál lassabban jutott el az első nyilvános megszólaltatásig. Schumann életében ugyanis sem csellóversenyként nem hangzott fel, sem abban a hegedűverseny-változatban, amelyet maga a szerző készített el, barátja Joachim József számára. Az *a-moll csellóverseny* ősbemutatójára végül csak négy évvel Schumann halála után, 1860-ban került sor, s utóbb is sokáig mellőzöttnek számított ez a darab. Ma már a cselló-versenyművek egyik legnépszerűbbikének számít, hála többek között a ma esti szólista, Steven Isserlis Schumann iránti elkötelezettségének, hiszen többek közt így nyilatkozott róla: „Nincs komponista, akit közelebb éreznék magamhoz. Bizalmas barátom gyermekkorom óta...”

Anton BRUCKNER VII. (E-dúr) szimfónia, WAB 107

A hagyományosan a „Lírai” melléknévvel felruházott, s a szerző által hódolattal II. Lajos bajor királynak ajánlott szimfónia keletkezése körül az álomnak és a gyászos balsejtelemnek is komoly szerep jutott. Az 1881 és 1883 között komponált, majd 1885-ben részben átdolgozott *VII. szimfónia* első tételében felhangzó, emlékezetesen szép csellódallamot ugyanis Anton Bruckner (1824–1896) az álmában hallotta meg: igaz, ott éppenséggel egy szál brácsán hangzott a zeneszerző felé. Az alkotói önvallomás hitelét mit sem csökkenti, inkább csak az álom működési mechanizmusára vall az a tény, hogy e motívum már egy korábbi Bruckner-műben is ott szerepelt, ráadásul épp egy olyanban, amely akkortájt újra a szerző keze alá került. A mű súlypontját alkotó második tétel a Bruckner által olyannyira csodált Wagner búcsúztatója: „Egy alkalommal szomorú hangulatban értem haza; az járt a fejemben, hogy a Mester már nem élhet sokáig. Ekkor ötlött az eszembe a *cisz-moll Adagio*.” S valóban, a megsejtett halálhír még e wagneri hangszerelésű gyásztétel komponálása során eljutott Brucknerhez. A harmadik tétel a Bruckner több más szimfóniájából ismerős Scherzo-típus: egyszerre mozgékony - és lehengetően súlyos hatású. A finálé azután újra a magasba, a transzcendencia felé emeli a művet és hallgatóit.

Szöveg: László Ferenc

ISSERLIS & SAINT-SAËNS

MESSIAEN Hymne au Saint-Sacrement

SAINT-SAËNS Cello Concerto No. 1 in A minor, op. 33

– interval –

BRUCKNER Symphony No. 7 in E major, WAB 107

ISSERLIS & SCHUMANN

MESSIAEN Hymne au Saint-Sacrement

SCHUMANN Cello Concerto No. 1 in A minor, op. 129

– interval –

BRUCKNER Symphony No. 7 in E major, WAB 107

Featuring: **Steven Isserlis** cello

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **András Keller**

“My mother played piano, as did my oldest sister, although she wanted to play the viola, my middle sister and my father played violin, in other words, we lacked a cellist.” This is how in an interview Steven Isserlis dryly reflected on the obvious course of his choice of career and instrument. He went on to say: “Chamber music was our elementary school.” Known also for his music writing, the British instrumentalist appears in two concerts at the invitation of András Keller, first playing Camille Saint-Saëns’ *Cello Concerto No. 1 in A minor*. Next day the beloved musician of Budapest audiences will perform Schumann *Cello Concerto in A minor*. This is how Anton Bruckner remembered the birth of the most famous part of his *Symphony No. 7*; thus, the Adagio is associated with the impending death of his much-admired Wagner. Luckily for posterity, the opening number of this fascinating concert, *Hymne au Saint-Sacrement*, came to Messiaen’s mind not once but twice, because the work composed in 1932 was lost during World War II and the composer later reconstructed it from memory.

www.concertobudapest.hu

